

С. О. Іщук

Інвестиційний процес і перспективи розвитку виробничої сфери у Західному регіоні України

Обґрунтовано критерії вибору пріоритетних напрямів капіталовкладень у регіоні через призму показників ефективності інвестиційного процесу. Проведено багатофакторну оцінку впливу структурних трансформацій, прогнозованих у галузевому розрізі, на економіку областей Західного регіону України і побудовано оптимізовану структуру інвестицій в основний капітал регіону за видами економічної діяльності. Розроблено й апробовано методичний інструментарій оптимізації структури джерел фінансування капітальних інвестицій. Висвітлено новий методологічний підхід до визначення напрямів оновлення основного капіталу за результатами інтегрального оцінювання його стану, руху й ефективності використання. Окреслено проблемні питання і перспективні умови функціонування підприємств виробничої сфери в Західному регіоні. Запропоновано низку практичних заходів, спрямованих на забезпечення подальшого розвитку промисловості, транспорту і будівництва в регіоні.

Ключові слова: інвестиції, ефективність, критерії, оптимізація, основний капітал, оновлення, виробнича сфера, розвиток

З огляду на незаперечну актуальність і практичну значимість проблематики інвестування для національної економіки науково-дослідна робота відділу розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій (до 2013 р. – відділу моніторингу регіонального розвитку) спрямована на дослідження стану, тенденцій і динаміки розвитку інвестиційного процесу як на рівні областей Західного регіону, так і України загалом. У цьому контексті запропоновано низку нових методологічних підходів, методичних і науково-практичних рекомендацій щодо оцінювання інвестиційної привабливості регіону та обґрунтування дієвих організаційно-економічних важелів підвищення її рівня [1-5].

В умовах подолання наслідків суспільно-політичної кризи в Україні однією з найважливіших проблем, що гальмує розвиток вітчизняної економіки, є недостатні обсяги залучення інвестиційних ресурсів у національне господарство. Вирішення цієї актуальної проблеми лежить у площині пошуку надійних джерел фінансування капіталовкладень з їх подальшим ефективним використанням у напрямі поживлення ділової активності в усіх регіонах України.

Питання, пов'язані з ефективністю інвестиційних процесів, протягом тривалого часу досліджувалися багатьма науковцями і практиками. Найбільший внесок у розвиток теорій інвестування та ефективності зробили такі відомі вчені, як І. Бланк, В. Геєць, О. Ланге, В. Лівшиц, А. Лур'є, В. Новожилов, А. Пересада, В. Трапезніков, В. Федоренко, Т. Хачатуров та інші. Ці дослідники значною мірою вирішили основні проблеми визначення ефективності капітальних вкладень та

інвестиційного процесу загалом. Однак, попри порівняно велику кількість наукових розробок у сфері інвестування, відсутніми залишаються цілісні дослідження прикладного спрямування (із позиції практичного застосування результатів), спрямовані на розробку рекомендацій щодо вдосконалення управління інвестиційним процесом на регіональному рівні задля підвищення його ефективності.

Метою статті є визначення динаміки і ключових тенденцій інвестиційного процесу в Західному регіоні, а також окреслення перспектив розвитку виробничої сфери Львівської області, зокрема в умовах поглиблення євроінтеграції України.

Для визначення пріоритетних напрямів інвестування в регіоні нами запропоновано метод оптимізації структури капіталовкладень (за видами економічної діяльності) на підставі багатофакторної оцінки впливу структурних трансформацій, прогнозованих у галузевому розрізі, на ефективність інвестиційної діяльності в регіоні. Критеріями оптимізації структури інвестицій в основний капітал обрано підвищення їх ефективності за трьома ключовими показниками: інвестовіддачею, оновленням основного капіталу і рентабельністю інвестицій. Зростання названих показників, відповідно, передбачає: збільшення внеску кожного з видів економічної діяльності (ВЕД) у формування валової доданої вартості (ВДВ) регіону; продовження тенденцій нарощування обсягів введених у дію нових основних засобів; зростання обсягу прибутку всіх ВЕД з одночасним збільшенням частки прибуткових підприємств.

Виходячи з визначених критеріїв, основними умовами оптимізації структури капітальних вкладень в економіку Західного регіону України (як об'єкта проведеного нами дослідження) є:

- нарощування ВДВ у регіоні, створеної в семи областях (Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Рівненській, Тернопільській і Чернівецькій) або забезпечення таких відносних приростів ВДВ у регіоні, що будуть рівними або більшими від приросту обсягу інвестицій, вкладених в основний капітал усіх ВЕД;
- забезпечення таких відносних приростів обсягів уведених у дію нових основних засобів на підприємствах регіону, що будуть рівними або більшими за відносний приріст обсягу капіталовкладень;
- збільшення рівня прибутковості і рентабельності підприємств регіону або формування таких відносних приростів суми фінансових результатів, отриманих підприємствами, що належать до відповідних ВЕД регіону, що будуть рівними або більшими за відносний приріст обсягу інвестицій, вкладених в основний капітал цих прибуткових підприємств.

Процес багатовекторної оптимізації структури інвестицій в основний капітал, що проведена для усіх областей Західного регіону України за критеріями високого рівня оновлення основних засобів, збільшення частки прибуткових підприємств у регіоні (з одночасним нарощуванням обсягу їх прибутку), а також зростання внеску ВЕДів у валову додану вартість регіону, детально описано в [3, с. 51-59]. Підсумки оптимізації

Рис. 1. Структура інвестицій в основний капітал Західного регіону України (за видами економічної діяльності), %

структури капіталовкладень у Західному регіоні за трьома названими критеріями дозволяють констатувати необхідність зростання часток у цій структурі чотирьох ВЕД: переробної промисловості (до 17,97%), торгівлі (до 13,05%), сільського господарства (до 12,77%), будівництва (до 2,47%) при одночасному зменшенні часток решти ВЕД (рис. 1).

Водночас, попри прогнозоване зниження питомої ваги операцій із нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг в оптимізованій структурі капіталовкладень, частка цього ВЕД у фактичній структурі інвестицій в основний капітал областей Західного регіону є найбільшою – 28,03%. Однак інвестиційна підтримка розвитку цієї сфери регіональ-

ними чи місцевими органами влади вбачається доцільною лише у частці державної власності, що є незначною. Відповідно забезпечення подальшого розвитку цього ВЕД є здебільшого прерогативою приватних інвесторів, зокрема іноземних.

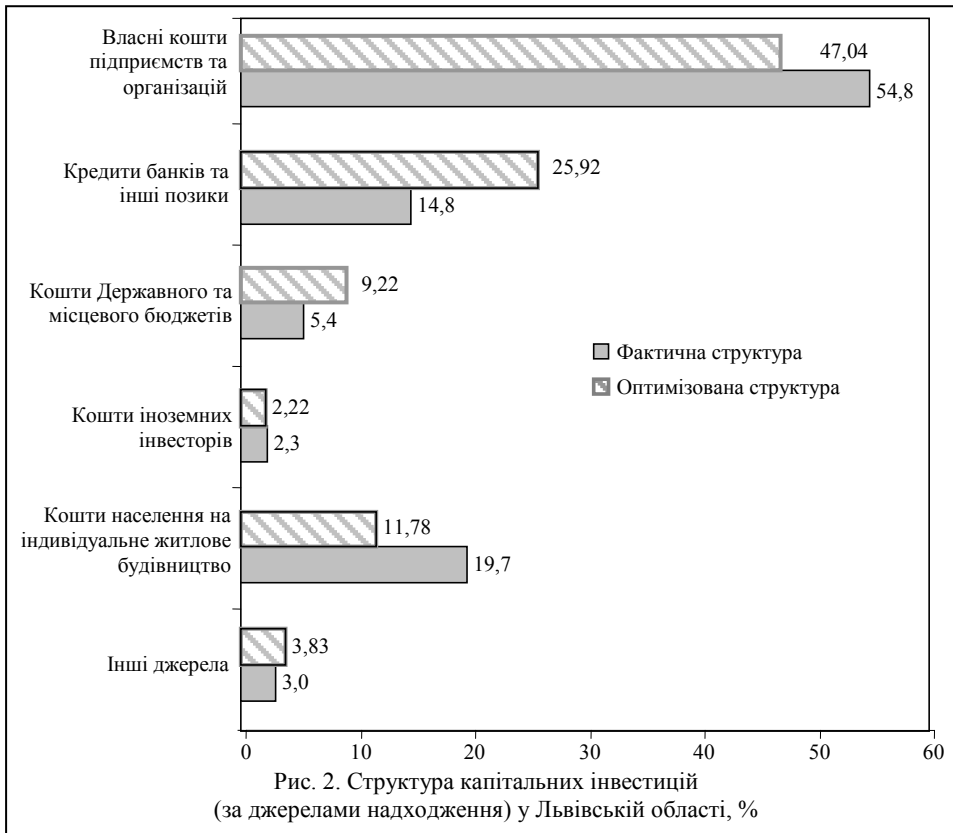
Необхідність збільшення питомої ваги таких ВЕД, як переробна промисловість, сільське господарство, торгівля і будівництво в оптимізованій структурі інвестицій в основний капітал Західного регіону свідчить про пріоритетність їх розвитку для регіональної економіки, зокрема виходячи з найвищого рівня використання залучених інвестиційних ресурсів, як виявили результати проведеної оцінки.

Для забезпечення комплексного підвищення ефективності інвестиційного процесу необхідною є також оптимізація структури інвестиційних ресурсів за джерелами надходження. Оскільки рентабельність інвестицій – це ключовий індикатор їх ефективності, що проявляється в отриманому фінансовому результаті на кожен гривню капіталовкладень, можна стверджувати, що саме цей показник і має визначати структуру джерел капітальних інвестицій. Тобто найбільша частка у структурі інвестиційних ресурсів має припадати на ті джерела, залучення яких забезпечує максимальну рентабельність інвестиційної діяльності. Тому для оптимізації структури фінансування капіталовкладень використано метод елімінування, зокрема спосіб ланцюгових підстановок, що дозволяє визначати силу впливу кожного із джерел інвестиційних ресурсів на рентабельність останніх.

Результати розрахунків виявили, що для приведення фактичної (за даними 2013 р.) структури джерел фінансування капітальних інвестицій у Львівській області до оптимального стану передусім необхідно збільшити у ній частку кредитних і бюджетних ресурсів (рис. 2). Так, у 2011 р. частка банківських кредитів та інших позик у структурі джерел інвестицій в області становила 28,4%, а коштів державного та місцевих бюджетів – 12,8%. Водночас для збалансування структури фінансування інвестицій потрібно зменшити частку власних коштів підприємств та організацій, що порівняно з 2011 р., зросла на 14,4%, що стало наслідком погіршення умов кредитування і скорочення бюджетного фінансування інвестиційної сфери області (на 7,4% проти 2011 р.). Розбалансовує структуру джерел інвестиційних ресурсів і надмірна частка у ній коштів населення на індивідуальне житлове будівництво, що збільшилась на 9,2% порівняно з 2011 р.

Оптимальною у структурі капіталовкладень у Львівській області є лише частка коштів іноземних інвесторів, зростання якої можна вважати позитивною тенденцією і наслідком поглиблення євроінтеграційних процесів України – питома вага капіталу з ЄС у структурі прямих іноземних інвестицій в області досягла 85,3% за станом на 1 квітня 2014 р. [6].

Загалом результати комплексної оцінки інвестиційного процесу [3, 4] дали підстави для висновку, що капіталовкладення в регіоні (як і в Україні) неефективні і мають переважно екстенсивний характер,

а це сприяє нагромадженню (у середньому близько 60%) застарілих зношених (фізично та морально) засобів виробництва на підприємствах регіону. Останнє, своєю чергою, збільшує витрати на ремонт та технічне обслуговування основного капіталу, зменшуючи показники фондівіддачі і продуктивності праці. У підсумку це створює аварійні ситуації, знижує загальний рівень виробництва і обумовлює техніко-технологічну відсталість реального сектора національної економіки. За таких обставин функціонування підприємств виробничої сфери, зокрема у Львівській області, надалі буде супроводжуватися тенденційним зростанням витрат, а отже, вимагати значних капіталовкладень.

Наведені аргументи свідчать про необхідність посилення державної підтримки оновлення основного капіталу задля забезпечення сталого розвитку регіонів і недопущення техногенних катастроф. Процеси розробки та практичної реалізації відповідних державних і регіональних програм модернізації основного капіталу мають базуватися на принципово нових методологічних засадах оцінки руху капіталу і темпів його оновлення, з обов'язковим урахуванням наявного техніко-економічного стану капіталу, реального стану національної економіки, а також євроінтеграційних перспектив України.

З огляду на це, нами розроблено методичний інструментарій для визначення перспективних напрямів оновлення основного капіталу

регіону. В основу методики закладено систему економіко-математичних моделей для розрахунку загального інтегрального індексу, що характеризує техніко-економічний стан, рух і ефективність використання основного капіталу. Виходячи з діапазону значень цього інтегрального показника, основний капітал регіону можна умовно поділити на три групи [7, с. 25-26]:

- 1-а група – значення інтегрального індексу перевищує 0,7. До цієї групи належить основний капітал, що перебуває у доброму стані і потребує лише технічного обслуговування без оновлення;
- 2-а група – значення інтегрального індексу перебуває в межах 0,4÷0,7. До цієї групи належить основний капітал, що перебуває у задовільному стані, а тому вимагає ремонту і оновлення;
- 3-я група – значення інтегрального індексу є меншим за 0,4. До цієї групи належить основний капітал, що перебуває у незадовільному стані, а тому вимагає не лише обов’язкового оновлення, але й часткової або повної заміни.

Результати розрахунку інтегральних індексів вказують на суттєве зниження рівня показників основного капіталу, яке почалось у 2008 р.: у середньому майже у два рази в Україні і на чверть – у Західному регіоні (табл. 1). Це дає вагомі підстави для висновку, що у разі відсутності належних дій, передусім державних та місцевих органів влади, у напрямі оновлення основного капіталу така тенденція, прогнозовано, збережеться і в подальшому.

На цей час за рівнем як загального інтегрального індексу, так і часткових індексів увесь основний капітал можна умовно віднести до 2-ї групи за розробленою нами градацією. Однак якщо в Західному регіоні ця позиція зберігається (у 2013 р. загальний інтегральний індекс основного капіталу склав 0,618, а інтегральний індекс стану – 0,656), то в Україні (значення цих показників 0,427 і 0,415 відповідно) є ризик

Таблиця 1

Інтегральні індекси техніко-економічного стану, руху й ефективності використання основного капіталу в Україні і Західному регіоні

Показники	Роки							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Інтегральний індекс стану ОК</i>								
Україна	0,840	0,841	0,761	0,638	0,477	0,503	0,469	0,415
Західний регіон	0,867	0,881	0,895	0,809	0,740	0,805	0,668	0,656
<i>Інтегральний індекс руху ОК</i>								
Україна	0,659	0,663	0,606	0,580	0,487	0,448	0,435	0,423
Західний регіон	0,694	0,707	0,689	0,617	0,555	0,593	0,604	0,600
<i>Інтегральний індекс ефективності ОК</i>								
Україна	0,812	0,846	0,796	0,619	0,551	0,522	0,461	0,445
Західний регіон	0,711	0,746	0,739	0,626	0,607	0,647	0,615	0,598
<i>Загальний інтегральний індекс</i>								
Україна	0,769	0,781	0,719	0,612	0,505	0,491	0,455	0,427
Західний регіон	0,756	0,776	0,772	0,682	0,632	0,679	0,629	0,618

переходу основного капіталу в третю групу, що означатиме необхідність його радикального оновлення в деяких регіонах.

Зіставлення трендів часткових інтегральних індексів засвідчило тенденційне відставання (як в Україні, так і в Західному регіоні) значень інтегрального показника руху від значень показників техніко-економічного стану й ефективності основного капіталу. Це є підтвердженням тези про неналежний загальний рівень оновлення капіталу, що став наслідком неефективного інвестиційного процесу. Відтак для того, щоб досягти технічного рівня індустріально розвинених держав, Україні необхідно довести показник оновлення основного капіталу до 8-10% у рік, а це, своєю чергою, вимагає прискорення модернізаційних процесів, передусім у виробничій сфері, до якої належать такі ключові види економічної діяльності, як промисловість, транспорт і будівництво.

Основними проблемними питаннями функціонування та розвитку підприємств виробничої сфери у Західному регіоні є: високий ступінь зношеності основного капіталу, передусім у транспорті, де придатними для експлуатації у процесі господарської діяльності є менше 30% основних засобів; повільний рух основного капіталу – вибуття основних засобів на підприємствах здійснюється у невеликих обсягах, а швидкість їх оновлення у понад 9 разів вища за швидкість ліквідації, що свідчить про екстенсивний тип відтворення основного капіталу; збільшення питомої ваги збиткових підприємств (у промисловості і транспорті); значне скорочення обсягів виконаних будівельних робіт і пасажирообороту; зниження ефективності виробництва загалом і використання основних засобів зокрема, що стало наслідком зростання витрат палива, електро – і теплоенергії (у промисловості і транспорті) та високої матеріаломісткості промислового виробництва; низький рівень інноваційності промислового виробництва – питома вага реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції є удвічі меншою за необхідний мінімум (5%); недостатні обсяги залучення інвестицій в основний капітал.

Розв'язання окреслених проблем потребує комплексного підходу, що охоплюватиме не тільки техніко-технологічне оновлення основного капіталу промислових, транспортних і будівельних підприємств регіону, але й проведення структурної та організаційної модернізації системи управління виробничою сферою з урахуванням стратегічних пріоритетів і наявних можливостей для подальшого розвитку, зокрема в умовах поглиблення євроінтеграції України.

До зовнішніх чинників, що підсилюють перспективи розвитку виробничої сфери у Західному регіоні, можна віднести: значний науково-технічний і природно-ресурсний потенціал, різноманітність сировинної бази; наявність потужної розвинутої виробничої і транспортної інфраструктури (залізничної мережі, автострад, газопроводів, газосховищ, логістичних центрів); розвиток наукомістких сфер промисловості, зокрема ІТ-індустрії; зростання попиту на промислову продукцію і будівельні послуги на зовнішньому ринку; відкриття нових

ринків збуту продукції, збільшення обсягів інвестицій в умовах вільної торгівлі між Україною і ЄС; інтеграцію у європейську транспортну систему і нарощення транзитного потенціалу регіону; реалізацію державної політики розвитку транспортно-дорожнього комплексу в Україні, зокрема Транспортної стратегії України на період до 2020 р., Державної цільової програми реформування залізничного транспорту на 2010-2019 рр., Програми оновлення локомотивного парку залізниць України на 2012-2016 рр.; проведення системної реформи в будівельній сфері тощо.

Виходячи з окреслених проблем і перспективних умов розвитку підприємств виробничої сфери Західного регіону, подальше підвищення ефективності їх функціонування та конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках вимагає обов'язкового вирішення низки завдань, основними з яких є:

у промисловості

- оптимізація структури промислового виробництва шляхом стимулювання розвитку тих видів діяльності, що здатні забезпечити імпортозаміщення та приріст експорту в ключових секторах економіки;
- розширення зовнішніх ринків збуту вітчизняної продукції, зокрема шляхом переходу промислового виробництва на замкнені технологічні цикли виготовлення товарів кінцевого споживання;
- сприяння розвитку потенційно прибуткових, наукомістких і високотехнологічних промислових виробництв із паралельним закриттям або реструктуризацією нерентабельних підприємств;
- зменшення рівня енергоємності виробництва на основі реалізації енергозберігаючої моделі розвитку промисловості, що передбачає розширення використання нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії, диверсифікацію енергопостачання, а також формування ефективної структури енергогенеруючих потужностей у промисловому виробництві;
- приведення системи технічного регулювання у відповідність з європейськими і міжнародними стандартами стосовно якості продукції, екологічних вимог до продукції та технологічного процесу її виробництва, охорони праці, техніки безпеки;
- розвиток виробничої інфраструктури у регіоні шляхом розбудови мережі індустріальних парків на засадах державно-приватного партнерства;

у транспорті

- формування регіонального конкурентного ринку транспортних послуг шляхом забезпечення транспарентних умов роботи для приватних операторів;
- запровадження ефективної системи управління державними (комунальними) транспортними підприємствами задля підвищення ефективності їх функціонування і недопущення збитковості;
- підвищення рівня конкурентоспроможності операторських і транспортно-експедиторських компаній, що здійснюють перевезення

за транзитними напрямками та у рамках міжнародних транспортних коридорів;

- розміщення замовлень на виготовлення автобусів, тролейбусів, трамваїв на підприємствах регіону, стимулювання виробництва електробусів;
- гармонізація національних стандартів організації роботи пасажирського автомобільного та електричного транспорту зі стандартами ЄС;

у будівництві

- пріоритетне залучення регіональних будівельних організацій до виконання модернізаційних проектів (реконструкції будівель і споруд, капітального будівництва) у промисловості і транспорті, а також у житлово-комунальній і соціальній сферах;
- активізація розбудови виробничої та логістичної інфраструктури в індустріальних (промислових) зонах;
- розвиток нових форм забезпечення будівельних організацій засобами механізації: лізинг будівельної техніки, продаж машин і механізмів у кредит, розвиток вторинного ринку засобів механізації, оренда і прокат будівельної техніки, її ремонт і виробництво запасних частин для машин, що є в експлуатації;
- розвиток мережі спеціалізованих підприємств із сервісного технічного обслуговування, ремонту і прокату будівельних машин і засобів малої механізації;
- спрощення процедур проходження експертизи і погодження проектною документації для прискорення отримання дозвільних документів на початок будівництва;
- забезпечення прозорості земельних аукціонів і прискорення процесу документального оформлення права власності (чи оренди) на землю.

Також необхідним є створення в регіоні загальнодоступної інформаційної бази (у формі інтерактивного каталогу або реєстру) чинних і потенційних модернізаційних проектів, що міститиме зведену вичерпну інформацію щодо потреби у відповідних ресурсах із точним вказанням їх обсягів, номенклатури (для капітальних ресурсів), асортиментного ряду (матеріальних), кваліфікації (трудова). Запровадження такого підходу (міжгалузевої взаємодії) на практиці дозволить комплексно вирішити проблеми забезпечення розвитку та підвищення конкурентоспроможності видів економічної діяльності, що належать до виробничої сфери регіону, тобто промисловості, транспорту і будівництва.

У сучасних умовах суспільно-політичної і соціально-економічної нестабільності в Україні доцільним є використання виробничою сферою капітальних ресурсів з інших регіонів, зокрема східних, на противагу імпортним аналогам (переважно морально застарілим за європейськими стандартами). Налагодження тісних партнерських зв'язків на рівні як регіональних органів влади, так і окремих підприємств дасть можливість посилити виробничу кооперацію між регіонами, результатом якої стане переорієнтація вітчизняної промисловості (передусім індустріальних регіонів) із ринків Російської Федерації та інших країн СНД на

внутрішній ринок, а в перспективі – і європейський. Це відповідає загальнонаціональним інтересам і сприятиме виходу економіки України з кризи і подоланню її негативних наслідків.

Список використаних джерел

1. Інвестиційна привабливість Західного регіону України : [монографія] / НАН України. Інститут регіональних досліджень; [наук. ред. С. О. Ішук]. – Львів, 2011. – 212 с.
2. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності в регіоні (методичні рекомендації) / С. О. Ішук, Т. В. Кулініч ; НАН України. Інститут регіональних досліджень; [наук. ред. С. О. Ішук]. – Львів, 2011. – 25 с.
3. Інвестиційна діяльність у Західному регіоні України: стан, тенденції, ефективність / [С.О. Ішук, Т.В. Кулініч, С. М. Ткач] ; НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; [наук. ред. С. О. Ішук]. – Львів, 2012. – 114 с.
4. Ішук С. О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на соціально-економічний розвиток регіону / С. О. Ішук // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 35-42.
5. Ішук С. О. Правове забезпечення реалізації інвестиційної реформи в Україні / С. О. Ішук // Економіка та право. – 2013. – № 2(36). – С. 11-15.
6. Прямі інвестиції Львівської області у січні-березні 2014 року : експрес-випуск [Електронний ресурс] / Головне управління статистики у Львівській області. – Режим доступу : http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/express/2014/v04040314_120.pdf
7. Інтегральна оцінка основного капіталу регіону (методичні рекомендації) / С. О. Ішук, О. М. Кушнірчук-Ставніча, Л. Й. Ситар ; НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2013. – 28 с.

References

1. Ishchuk, S. O. (Ed.). (2011). *Investytsiyna pryvablyvist' Zakhidnoho rehionu Ukrayiny* [Investment attractiveness of Western Region of Ukraine]. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
2. Ishchuk, S. O., & Kulinich, T. V. (2011). *Otsinka efektyvnosti investytsiynoyi diyal'nosti v rehioni* [Efficiency assessment of investment activity in the region]. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
3. Ishchuk, S. O., Kulinich, T. V., & Tkach, S. M. (2012). *Investytsiyna diyal'nist' u Zakhidnomu rehioni Ukrayiny: stan, tendentsiyi, efektyvnist'* [Investment activities in Western Region of Ukraine: status, trends, effectiveness]. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
4. Ishchuk, S. O. (2013). *Investytsiyyi v osnovnyy kapital ta yikh vplyv na sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok rehionu* [Investments in fixed capital and its impact on socio-economic development of the region]. *Regional'na ekonomika – Regional economy*, 67(1), 35-42. [in Ukrainian].
5. Ishchuk, S. O. (2013). *Pravove zabezpechennya realizatsiyi investytsiynoyi reformy v Ukrayini* [Legal support of investment reform implementation in Ukraine]. *Ekonomika ta pravo – Economics and Law*, 2(36), 11-15. Donetsk: Institute of Economic and Legal Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
6. Main Department of Statistics in Lviv Region (2014). *Pryami investytsiyyi L'vivs'koyi oblasti u sichni-berezni 2014 roku* [Direct investment in Lviv region in January-March 2014] (Express-Release). Retrieved from http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/express/2014/v04040314_120.pdf [in Ukrainian].
7. Ishchuk, S. O., Kushnirchuk-Stavnycha, O. M., & Sytar, L. Y. (2013). *Intehral'na otsinka osnovnoho kapitalu rehionu* [Integrated assessment of regional fixed assets]. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].

Ishchuk S. O. Investment process and prospects of development of the industrial sector in the Western Region of Ukraine.

In the conditions of overcoming the consequences of the socio-political crisis in Ukraine, one of the most important problems hindering the development of the national economy, is an insufficient amount of investment resources attracted in national economy and, above all, in the real sector. The solution to this urgent problem

lies in finding reliable sources for financing the investments with their consequent effective use for revival of business activities in all regions of Ukraine. Hence the article is devoted to the determination of dynamics and key trends of investment process in the Western region, as well as to outline the prospects of the development of the industrial sector of Lviv region, in particular in terms of deepening European integration of Ukraine. In this context, the criteria for selecting the priority directions of investment in the region have been grounded through the prism of investment activities indicators. A multifactorial assessment of the impact of structural transformations, forecasted in the branch cut, on the economy of Western region of Ukraine has been conducted, and the optimized structure of investments into fixed capital of the region has been constructed by types of economic activities. Methodological tools to optimize the structure of the sources of capital investment financing, based on the use of elimination method, particularly the method of chain substitutions, have been developed and tested at the level of the Lviv region, which allows to determine the influence of each of the sources of investment resources on the investment profitability.

A new methodological approach to the evaluation of the core capital of the region has been proposed. The basis of the methodology lies on the system of economic and mathematical models for the determination of total and partial integral indices, characterizing the state, reproduction and the level of use of the core capital. According to the results of the calculations, trends of partial integral indices are compared, and tendentious lag (both in all Ukraine and in the Western region) of movement integral index values from the values of indicators of economic status and of core capital effectiveness, has been found. It was proven that inadequate general level of capital renovation was the result of extensive investment process.

The problematic issues and promising operating conditions for industrial sector in the Western region have been outlined, and a number of practical measures to ensure the further development of the industrial, transportation and construction companies have been proposed. The necessity of creating regional public data base (in the form of interactive catalog or registry) of the current and potential modernization projects, which will present comprehensive information on needs in the resources with precise indication of their volumes, the nomenclature (for capital resources), assortment (for materials), qualifications (for labour), has been proved. The introduction of this approach of inter-sectoral interactions into the practice will solve the complex problems of ensuring the development and increasing of competitiveness of economic activities, belonging to the production sphere of the region, i.e. industry, transport and construction.

Key words: investment, efficiency, criteria, optimization, fixed capital, renewal, industrial sector, development.

Ищук С. А. Инвестиционный процесс и перспективы развития производственной сферы в Западном регионе Украины.

Обоснованы критерии выбора приоритетных направлений капиталовложений в регионе сквозь призму эффективности инвестиционного процесса. Проведена многофакторная оценка воздействия структурных преобразований, прогнозируемых в отраслевом срезе, на экономику областей Западного региона Украины и построена оптимизированная структура инвестиций в основной капитал региона по видам экономической деятельности. Разработан и апробирован методический инструментарий оптимизации структуры источников финансирования капитальных инвестиций. Представлен новый методологический подход к определению направлений обновления основного капитала по результатам интегрального оценивания его состояния, движения и эффективности. Очерчены проблемные вопросы и перспективные условия функционирования предприятий производственной сферы в Западном регионе. Предложен ряд практических мероприятий, направленных на обеспечение дальнейшего развития промышленности, транспорта и строительства в регионе.

Ключевые слова: инвестиции, эффективность, критерии, оптимизация, основной капитал, обновление, производственная сфера, развитие.

Ищук Світлана Олексіївна – доктор економічних наук, професор, завідувач відділу розвитку виробничої сфери регіону та інвестицій Інституту регіональних досліджень НАН України (e-mail: iso.ird@ukr.net).

Надійшло 08.07.2014 р.